

MODERN DENEMELER

SALT'ta Haziran ayında başlayan *Modern Denemeler* proje dizisinde, Türkiye'nin modernizm serüveni farklı yönleriyle ele alınmaktadır. Projelerde Batılılaşmanın tesirleri ve kültürel pratikte terakki gibi olgular araştırılmakta; sergilere tartışma ve gösterimler eşlik etmektedir. birinci denemesi, Ahmet Öğüt'ün ilk olarak 2008'de, Barselona'daki Centre d'Art Santa Mònica'da gerçekleştirdiği *Across the Slope [Yokuş Boyunca]* adlı enstalasyon olacak. Enstalasyon, mekânda oluşturulmuş bir yokuşta takılı kalmış modifiye bir otomobilden meydana geliyor.

Cumhuriyet'in bir medenileştirme projesi olarak varlık kazandığı alanlar, sanat ve kültür üretiminin yanı sıra mekân ve nesne -bir diğer deyişle ortam üretimini- de içermektedir. *Modern Denemeler* kapsamında gerçekleştirilecek sergilerde çoğunlukla bir sanat eseri, yapılı çevre ya da tasarım örneği, farklı dönemlerin karşılaştırmalı maddi gerçeklikleri üzerinden değerlendiriliyor.

Türkiye'nin "modern" sanatçıları uzun bir zaman boyunca fotojenik ve zoraki Batılılaşmanın taleplerine aracılık ettiler, bu akımın özneleri ve yerleştiricilerinden oldular. 1909'da Sanayi-i Nefise Mekteb-i'nin kadrosundaki gayrimüslimler ve levantenlerin uzaklaştırılmasından Şişli Atölyesi'ne, Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü'nden İnkılâp Sergileri'ne kadar Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş aşamalarında "angaje entelektüeller" olarak hizmet verdiler. Türkiye Cumhuriyeti'nin erken dönemlerinde kültür üreticileri, Sovyet Toplumsal Gerçekçiliği ve Nasyonal Sosyalist dönemi sanatına çok uzak olmayan bir yaklaşımla, bir "medenileştirme vazifesi" yürütmekle görevlendirilmişlerdi. Bu görev azmi ve bu idealler 1940'larda terkedildi.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sanatsal özne ile devlet arasındaki işbirliğinin aciliyeti ve gerekliliğini kaybetmesine ve bu ilişkinin Demokrat Parti iktidarı ile

belirsizleşip karmaşıklaşmasına rağmen, Cumhuriyet projesini tümüyle içselleştirmiş çoğu sanatçı, geleneksel entelektüeller olarak üretimlerini devletin varoluş ideolojilerine mutlak bir inanç içerisinde sürdürdü. Hatta yakın bir zamana kadar, modernizme atfedilen terakki idealleri, seçkin bir avangartlık ve genel bir sol eğilim, sorgulanmayan sabit değerlerdi. 1960'ların başında, Bülent Ecevit tarafından öne sürülen "çağdaş sanat" kavramı da bu çerçevede değerlendirilebilir.

Edebiyatla karşılaştırıldığında, bu gidişatın dışında kalabilmiş sanatçıların sayısız olmadığını, iyimser ve mütevazı bir orta sınıfın oluştuğu 1960'lara kadar da sanatın göz hizasına inemediğini belirtmek gerekir. 1971 ve 1980 darbelerinden sonra kültürel alanın giderek çeşitlenmesi ise tüm karmaşıklığıyla analiz edilmeyi beklemektedir.

Tabii ki çizilen bu dar çerçeve birer birer sanatçıların, kültür üreticilerinin hakikatleriyle örtüşmeyeceği ve farklı hakikatleri de örtmeyeceği gibi, yüzyıllık modernizm hikâyelerinin tüm çeşitliliğine de kucak açmayacaktır. *Modern Denemeler*, Türkiye'deki öteki modernizm araştırmalarına, kendine özgü koşullarının yanı sıra 20. yüzyıl Güneydoğu Akdeniz ve Doğu Avrupa gözünden de bakabilmeyi amaçlamaktadır.

Basın iletişimi
Ceylan Yüceoral
T +90 212 334 22 40
ceylan.yuceoral@saltonline.org

Zeynep Akan
T +90 212 334 22 45
zeynep.akan@saltonline.org